

Anatomija rječnika

Hrvatski mrežni rječnik – Mrežnik

urednici: Lana Hudeček, Milica Mihaljević, Željko Jozić

Ova je monografija nastala u okviru istraživačkoga projekta HRZZ-a *Hrvatski mrežni rječnik – Mrežnik* (2016-06-2141) te u okviru istraživačkoga projekta *Hrvatski mrežni rječnik (Mrežnik): 2. faza*, koji financira Europska unija – NextGenerationEU. Za iznesene stavove i mišljenja odgovorni su samo autori te ti stavovi ne odražavaju nužno službena stajališta Europske unije ili Europske komisije. Ni Europska unija ni Europska komisija ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

Institut za hrvatski jezik, Zagreb, 2024.

Sadržaj

Predgovor	IX
I. MREŽNIK I NJEGOVA STRUKTURA	1
Lana Hudeček i Milica Mihaljević: <i>Hrvatski mrežni rječnik – Mrežnik</i>	2
Domagoj Vidović: Naglasci	35
Lana Hudeček i Milica Mihaljević: Kolokacije	55
Lana Hudeček i Milica Mihaljević: Tvorbena podataka	81
Barbara Kovačević: Frazeologija	95
Dubravka Ivšić Majić: Etimologija	109
Lana Hudeček i Milica Mihaljević: Unutrašnje i vanjske poveznice	122
II. OBRADA POJEDINIHR VRSTA I SKUPINA RIJEČI	137
Lana Hudeček i Milica Mihaljević: Imenice – na primjeru mocijskih parnjaka	138
Goranka Blagus Bartolec: Opisni pridjevi, otprijdevni priloz i imenice na -ost	160
Martina Kramarić: Ktetici	171
Ivana Matas Ivanković: Brojevi i brojevne tvorenice	182
Ivana Brač i Maja Matijević: Glagoli – na primjeru psiholoških glagola i glagola odašiljanja zvuka	202
Ivana Matas Ivanković: Prijedlozi	220
Lana Hudeček: Veznici	228
Milica Mihaljević: Usklii	245
Lana Hudeček: Čestice	255

III. OBRADA NAZIVA I FUNKCIONALNO OBILJEŽENOGA LEKSIKA	273
Lana Hudeček i Milica Mihaljević: Jezikoslovno nazivlje	274
Daria Lazić: Glazbeno nazivlje	296
Josip Mihaljević i Milica Mihaljević: Računalno nazivlje	308
Lana Hudeček i Milica Mihaljević: Religijsko nazivlje i imena	328
Milica Mihaljević, Lana Hudeček i Kristian Lewis: Pandemijsko nazivlje	338
Lana Hudeček: Administrativizmi	358
IV. MODUL ZA UČENIKE NIŽIH RAZREDA OSNOVNE ŠKOLE I MODUL ZA OSOBE KOJE UČE HRVATSKI KAO INI JEZIK	381
Kristian Lewis i Maja Matijević: Modul za učenike nižih razreda osnovne škole	382
Lana Hudeček, Milica Mihaljević i Dinka Pasini: Modul za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik	399
Lana Hudeček i Dinka Pasini: Male riječi	423
Lana Hudeček, Josip Mihaljević i Milica Mihaljević: Prefigurani glagoli	437
V. RJEČNIK I DRUŠTVENA ODGOVORNOST	463
Maja Matijević: Životinje i ljudi	464
Lana Hudeček: Plavuša i plavušan	476
Milica Mihaljević: Rod i spol, muško i žensko	498
Daria Lazić: Stari i mladi	516
VI. IZVORI NASTALI U SKLOPU PROJEKTA	541
Domagoj Vidović: Baza etnika i ktetika	542

Barbara Kovačević:	
Baza frazemskih etimologija	552
Dubravka Ivšić Majić:	
Baza etimologija	558
Lana Hudeček:	
Baza veznika	562
Kristian Lewis i Maja Matijević:	
Baza jezičnih savjeta za učenike nižih razreda osnovne škole	569
Josip Mihaljević:	
Jezične igre	580
Josip Mihaljević:	
Odostražni rječnik	593
Lana Hudeček i Milica Mihaljević:	
Pojmovnik e-leksikografije	603
Josip Mihaljević:	
Demoinačica <i>Mrežnika</i>	609
 VII. NEOVISNI IZVORI POVEZANI S <i>MREŽNIKOM</i>	 615
Ivana Brač:	
Baza hrvatskih glagolskih valencija – <i>e-Glava</i>	616
Goranka Blagus Bartolec:	
Kolokacijska baza hrvatskoga jezika	626
Bruno Nahod:	
Terminološka baza <i>Struna</i>	633

Predgovor

Ova je monografija rezultat rada na projektu *Hrvatski mrežni rječnik – Mrežnik*, koji se od 1. ožujka 2017. do 31. srpnja 2021. provodio u Institutu za hrvatski jezik kao istraživački projekt Hrvatske zaklade za znanost (IP 2016-06-2141), 2022. i 2023. kao interni projekt Instituta za hrvatski jezik, a od 1. siječnja 2024. pod imenom *Hrvatski mrežni rječnik (Mrežnik): 2. faza* kao istraživački projekt Instituta za hrvatski jezik koji financira Europska unija – NextGeneration EU.

Pri prijavi projekta u lipnju 2016. zacrtana su dva osnovna cilja projekta: sastaviti slobodno dostupan, jednojezični, normativno-deskriptivni, hipertekstni, trodmodulni jednostavno pretraživ rastući mrežni rječnik hrvatskoga standardnog jezika te potaknuti sustavno bavljenje e-leksikografijom u Hrvatskoj.

Ti su ciljevi ispunjeni te su do objave ove monografije postignuti ovi rezultati:

1. izrađena je gramatika skica te omogućene skice riječi za hrvatski jezik
2. izrađen je rječnik s trima modulima: osnovnim modulom – 10 500 rječničkih jedinica (natuknica i podnatuknica te frazema), modulom za učenike nižih razreda osnovne škole – 3000 rječničkih jedinica, modulom za osobe koje uče hrvatski kao ini jezik – 1000 rječničkih jedinica; demoinačica rječnika (A – F) dostupna je na adresi rjecnik.hr/mreznik
3. izrađeni su, na mreži objavljeni i s rječničkim člancima povezani ovi izvori: baza etnika i ktetika (<http://hrvatski.hr/etnici-i-ktetici/>), baza frazemskih etimologija (<http://hrvatski.hr/frazemi/>), baza jezičnih savjeta za učenike nižih razreda osnovne škole (<http://hrvatski.hr/savjeti/>) te baza etimologija (<http://hrvatski.hr/etimologije/>); u izradi je baza veznika; izrađene su igre za *Mrežnik*; na temelju *Mrežnikova* abecedarija izrađen je odostražni rječnik; izrađen je *Pojmovnik e-leksikografije*
4. rječnik je povezan s drugim mrežnim izvorima koji se izrađuju u Institutu za hrvatski jezik: s bazom hrvatskoga strukovnog nazivlja *Strunom*, *Kolokacijskom bazom hrvatskoga jezika*, *Bazom hrvatskih glagolskih valencija – e-Glavom*, mrežnim stranicama *Jezični savjetnik* i *Bolje je hrvatski*, *Hrvatskim pravopisom* i *Hrvatskom školskom gramatikom*, *Pojmovnikom koronavirusa* te radovima iz časopisa *Hrvatski jezik*
5. uspostavljena je trajna suradnja s katedrom *Obrada prirodnoga jezika, leksikografija i enciklopedika* (voditeljica Petra Bago) Odsjeka za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Katedrom za hrvatski jezik i književnost Instituta za slavistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Pečuhu, Centrom za hrvatski kao drugi i strani jezik – Croaticumom Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu te nizom drugih projekata i ustanova (vidi <http://ihjj.hr/mreznik/page/usavsavanje-i-diseminacija-2023/37/>), također i s projektom Hrvatske zaklade za znanost *Hrvatsko jezikoslovno nazivlje – Jena*

(do 31. prosinca 2023. internim projektom Instituta za hrvatski jezik), internim institutskim projektima *Muško i žensko u hrvatskome jeziku* i *Religijski pravopis*, međunarodnim projektom *Feast and Famine: Confronting overabundance and defectivity in language* – predviđeno je i povezivanje *Baze hrvatskih morfoloških dubleta – Dvojba s Mrežnikom* te povezivanje *Mrežnika s Repozitorijem metafora hrvatskoga jezika*. Od početka 2024. projekt *Mrežnik* surađuje i s nekoliko projekata koji se provode u Institutu za hrvatski jezik koji su financirani iz sredstava nacionalnoga plana oporavka i otpornosti 2021. – 2026. NextGenerationEU (*Hrvatska somatska frazeologija (frazeografski pristup)*, *Etimološki rječnik – 3. faza (EtRje3)*) ili ih financira Hrvatska zaklada za znanost (*Hrvatski prijedlozi u upotrebi – semantička i sintaktička analiza* (HRPA), *Semantičko-sintaktička klasifikacija glagola u hrvatskom jeziku* (SEMTACTIC), *Višerječni izrazi u hrvatskome jeziku – leksikološki, računalnolingvistički i glotodidaktički pristup* (MWE-Cro)).

6. provedena su teorijska istraživanja e-leksikografije, usavršavanja suradnika na projektu i diseminacija projektnih rezultata (pregled radova objavljenih na projektu vidi na <http://ihjj.hr/mreznik/page/radovi/5/>); u sklopu projekta organiziran je 2019. međunarodni znanstveni skup *E-rječnici i e-leksikografija – eReL* i radovi sa skupa objavljeni su u *Raspravama Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 46/2 (<https://hrcak.srce.hr/broj/19531>), 2021. održan je okrugli stol *Rječnik i stereotipi* i radovi s toga okruglog stola objavljeni u *Raspravama Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 47/2 (<https://hrcak.srce.hr/broj/21134>).

U sklopu projekta velika je pozornost posvećena mladim istraživačima te je temeljem natječaja Hrvatske zaklade za znanost *Projekt razvoja karijera mladih istraživača – izobrazba novih doktora znanosti* na projektu zaposleno dvoje mladih istraživača, Josip Mihaljević i Maja Matijević. Doktorand Josip Mihaljević u sklopu projekta *Mrežnik* izradio je i obranio doktorat *Konceptualni okvir igrifikacije hrvatskoga mrežnog rječnika* te 2022. godine objavio monografiju *Igrifikacija hrvatskoga mrežnog rječnika*.

Hrvatski mrežni rječnik – Mrežnik bio je logičan nastavak sustavnoga bavljenja jednojezičnom leksikografijom u Institutu za hrvatski jezik te su u provedbi projekta sudjelovali mnogiiskusni leksikografi koji su autori *Školskoga rječnika hrvatskoga jezika* (2012.) i *Prvog školskog rječnika hrvatskoga jezika* (2008.) objavljenih u sunakladništvu Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje i Školske knjige te izrađenih u okviru projekta Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa *Hrvatski normativni jednojezični rječnik* (212-21208980925), koji se provodio u Institutu za hrvatski jezik i jezikoslovlje od 2007. do 2011. Voditeljica je projekta Lana Hudeček.

Urednice su *Hrvatskoga mrežnog rječnika – Mrežnika* Lana Hudeček i Milica Mihaljević. Suradnici su na projektu u različitim razdobljima od 1. ožujka 2017. do 31. srpnja 2021. bili Matea Birtić, Goranka Blagus Bartolec, Joža Horvat, Željko Jozić, Barbara Kovačević, Daria Lazić, Kristian Lewis, Ivana Matas Ivanković, Maja Matijević, Josip Mihaljević, Milica Mihaljević, Bruno Nahod, Dinka Pasini i Domagoj Vidović. Vanjski su suradnici bili Ivana Brač, Martina Kramarić i